

İsrail'in Gazze'deki Suçları¹*Israel's Crimes in Gaza*

Yücel Acer*

Öz

İsrail, özellikle 1967 yılından bu yana işgal altında tuttuğu Filistin topraklarındaki insan hakları ihlallerinin yanı sıra Gazze Şeridi'nde yaşayan yüzbinlerce Filistinliyi 2007 yılından bu yana abluka altında tutmaktadır. 7 Ekim 2003 günü Gazze Şeridi'nden İsrail'e yönelik Hamas'ın askeri kanadı Kassam Tugayları tarafından gerçekleştirilen askeri taarruzları müteakip İsrail silahlı kuvvetleri, Gazze Şeridi'ni doğrudan hedef alan geniş çaplı askeri saldırılara başlamıştır. Neredeyse ilk günden itibaren havadan ve karadan aralıksız bombalanan şehirler ve kasabalarda şu ana kadar binlerce sivil hayatını kaybetmiş ya da yaralanmış, yüzbinlerce insan yaşadıkları yerlerden zorla göç ettirilmiş, "Hamas'ı yok etme niyeti" iddiası ile Gazze yaşanılmaz hale getirilmiştir. Bu ağır saldırıların hukuki bir zemininin bulunup bulunmadığı ve hangi temel kuralları ihlal ederek ne tür suçlara yol açtığına ortaya konulması elzemdir. Genel değerlendirmeler dahi, hukuki zemini bulunmayan bu yasa dışı saldırıların savaş suçları, insanlığa karşı suçlar hatta soykırım suçu oluşturacak boyutlara ulaştığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Meşru Müdafaa, Savaş Suçları, İnsanlığa Karşı Suçlar, Soykırım, İsrail'in Suçları, Gazze.*

Abstract

In addition to its human rights violations, especially in the Palestinian territories it has occupied since 1967, Israel has been blockading hundreds of thousands of Palestinians living in the Gaza Strip since 2007. Following the military attacks carried out by the Qassam Brigades, the military wing of Hamas, against Israel from the Gaza Strip. Thousands of civilians have lost their lives or been injured in cities and towns that have been bombed from the air and land almost since the first day, hundreds of thousands of people have been forcibly displaced from their homes, and Gaza has been made uninhabitable with the claim of "intention to destroy Hamas". It is essential to reveal whether these serious attacks have a legal basis and what kind of crimes they violate by violating the basic rules. Even general evaluations show that these illegal attacks, which have no legal basis, have reached levels that constitute war crimes, crimes against humanity and even genocide. Strip on October 7, 2003, the Israeli armed forces began large-scale military attacks directly targeting the Gaza.

Keywords: *Self-Defense, War Crimes, Crimes Against Humanity, Genocide, Israel's Crimes, Gaza.*

Extended Abstract

Israel has been violating the fundamental rights of Palestinians in occupied Palestinian territories since 1967 and blockading hundreds of thousands of Palestinians living in the Gaza Strip since 2007. Following the expanded military offensives against Israel from the Gaza Strip by the Qassam Brigades, the military wing of Hamas, on October 7, 2023, Israeli troops began large-scale military

* Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, yacer@aybu.edu.tr, ORCID: 0000 0001 6542-7134.

1 Bu yazı daha önce SETA Web sayfasında analiz olarak yayınlanan yazının güncellenmiş halidir. This article is an updated version of the article previously published as an analysis on the SETA website.

attacks directly targeting the Gaza Strip. Thousands of civilians have been killed or injured in cities and towns that have been bombed from the air and land almost since the first day. Hundreds of thousands of people have been forced to migrate, and Gaza is being made uninhabitable with the claim of “intent to destroy Hamas”. It is essential to reveal whether these serious attacks have a legal basis and the kinds of crimes they commit by violating the basic rules.

The scale of the attacks launched by Israel on Gaza exceeds the limits of the right of self-defense and is carried out without a legal basis. While counter-attempts to liberate the occupied lands by the Palestinians do not legally allow the exercise of the right of self-defense on behalf of Israel, the scope and duration of the force used greatly exceed the proportionality criterion and remain unlawful. In this context, Israel's attacks carry the elements of the crime of aggression.

Even general evaluations show that these military attacks, which have lacks legal basis from the almost very beginning, have reached levels that constitute war crimes, crimes against humanity, and arguably genocide. These attacks, which lack legal basis, violate the most fundamental principles of International Humanitarian Law in terms of their form and scope, and contain elements that can be described as war crimes, crimes against humanity, ethnic cleansing, and even genocide. Israel's attacks, especially targeting civilians and civilian infrastructures, go beyond war crimes and reach levels that can constitute crimes against humanity and even genocide.

Giriş

Hamas'ın askeri kanadı Kassam Tugayları 7 Ekim sabahı İsrail'in işgal altına tuttuğu Filistin topraklarına, Kudüs'e ve İsrail'in bazı şehirlerine silahlı taarruzlar başlatmış, “El Aksa Tufanı” adı verilen bu saldırılarda İsrail'in ilk açıklamalarına göre 1400'ün üzerinde kişi öldürülmüş ve 200'ün üzerinde kişi de esir alınmıştır.²

İsrail üzerinde derin etkiler yaratmış olduğu görülen bu saldırılardan yaklaşık 3 saat sonra İsrail Hava Kuvvetleri, Gazze'ye hava saldırıları başlatmıştır. Akabinde Başbakan Binyamin Netanyahu savaş durumunda olduklarını ilan etmiş, Savunma Bakanı Yoav Gallant ise Gazze Şeridi'ne elektrik, yakıt ve yiyecek girişinin tümünden kesildiğini, “topyekûn” abluka uygulanmaya başlandığını ilan etmiştir. Bakan Gallant açıklamasına “İnsan hayvanlarla savaşıyoruz ve buna göre hareket ediyoruz” şeklinde bir beyanı da eklemiştir. (“İsrail Savunma Bakanı Gallant: Gazze Tamamen Ablukaya Alınacak”)

İsrail'in “meşru müdafaa hakkı” bağlamında başlattığını öne sürdüğü (Blinken in Tel Aviv: As long as US exists, Israel won't have to defend itself alone) saldırılar kısa süre içerisinde geniş çaplı ve acımasız bir ölçeğe ulaşmış, Gazze Şeridi'ndeki yerleşim yerleri ve sivil altyapı tamamen tahrip edilecek şekilde bombalanmaya başlanmıştır. Halen devam eden ve şu ana kadar binlerce Filistinli sivilin ölmesine ve yaralanmasına yol açan bu saldırılar Uluslararası Hukuk'un ve özellikle de Uluslararası İnsancıl Hukuk'un ilgili kurallarına göre detaylıca değerlendirilmesi gereken boyutlara ulaşmıştır.

Öncelikle, İsrail'in meşru müdafaa hakkının mevcut olup olmadığı ve bu hakkın kullanım şartlarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira saldırıların ulaştığı ölçek, dayanıldığı iddia edilen meşru müdafaa hakkının en azından

2 İsrail yakın zamanda bu sayıyı 1200 olarak revize etmiştir. Bakınız, “Israel revises Hamas attack death toll to ‘around 1,200’”

sınırlarının aşıldığına dair ciddi şüpheler yaratmaktadır. Öte yandan saldırıların boyutu ve özellikle de sivil halk üzerinde yarattığı ağır sonuçlar, Uluslararası İnsancıl Hukuk'un temel kurallarının ağır bir şekilde ihlal edilmekte olduğunu ve ağır suçların işlendiğini göstermektedir.

Bu bağlamda öncelikle Uluslararası Hukuk'un ilgili kuralları ortaya konulacak daha sonra İsrail'in Gazze'de gerçekleştirdiği eylemleri tespit edilerek hukuki değerlendirmeler yapılacaktır.

1) Uluslararası Silahlı Çatışmalar Hukuku ve Uluslararası İnsancıl Hukuk

Devletlerin birbirlerine karşı silahlı güç kullanmalarını ve silahlı güç kullanırken hangi kurallara uygun hareket etmeleri gerektiğine dair kurallar Uluslararası Silahlı Çatışmalar Hukuku (USÇH) olarak ifade edilmektedir. USÇH, bir yandan devletlerin silahlı güce başvurmasına ilişkin kurallar içerirken diğer yandan devletlerin kendi aralarında ve terörist gruplar hariç olmak üzere, devlet dışı düzenli silahlı gruplar ile devletler arasında yaşanan silahlı çatışmalarda uymaları gereken kuralları ortaya koymaktadır (Detaylı incelemeler için bakınız, Sav, 2020; Sossoli, 2019).

Silahlı Güce Başvurma Hakkı

Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması'nın 2. maddesinin 4. paragrafı, genel olarak silahlı güce ve hatta silahlı güç tehdidine başvurmayı yasaklamış, silahlı güce başvurulacak durumlar istisnai durumlar olarak sayılmıştır. Bu genel yasağın iki istisnasından birisi meşru müdafaa hakkıdır. BM Antlaşması'nın 51. maddesi, doğal olarak var olduğunu ifade ettiği meşru müdafaa hakkını, "silahlı" bir saldırı karşısında, saldırıya uğrayan bir devletin tek başına ya da diğer devletlerle beraber başvurabileceği bir hak olarak tanımlamaktadır. Söz konusu hakkın "BM Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliğin devamı için gerekli tedbirleri alıncaya kadar" kullanılabileceğini belirtmektedir.

İkinci istisna ise BM Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliği sürdürmek ya da tekrar tesis etmek için, 42. maddede belirtilen hava, deniz ve kara kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermesi durumudur.

Silahlı Çatışmalar Esnasında Uyulması Gereken Kurallar

Savaş esnasında uyulması gereken kuralların temel amaçlarından ilki silahlı çatışmalar esnasında çatışma dışı olan sivilleri, savaş esirlerini, yaralı ve hasta düşerek savaş dışı kalmış savaşılanları saldırılardan ve savaşın diğer olumsuz etkilerinden korumak, ikincisi ise, savaşılanların gereksiz acıya ve ölüme maruz kalmamasını sağlamaktır. Daha yakın zamanda ortaya konan yeni kurallar ise silahlı çatışmalarda çevrenin, tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin korunmasını sağlamayı da amaç edinmektedir.³

3 Bu konuda asıl detaylı düzenlemeler, 1954 yılında imzalanan Silahlı Çatışmada Kültürel Varlıkların Korunmasına Dair La Hey Konvansiyonu, 1992 Arkeolojik Mirasın Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ve 1972 UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi ile yapılmıştır. Doğal çevrenin korunmasına dair daha genel uluslararası hukuk kuralları da bulunmaktadır. 1976 Silahsızlanma Komisyonu Konferansı'nda müzakere edilen ve BM Genel Kurulu tarafından Cenevre'de imzaya açılan Çevrenin Değiştirilmesi Tekniklerinin Askeri veya Düşmanca Kullanımının Yasaklanması Sözleşmesi de benzeri hükümler öngörmektedir.

Bu kurallara, belirtilen insani amaçları nedeni ile “Uluslararası İnsancıl Hukuk” (UİH) kuralları da denmektedir. UİH, hem savaşta kullanılabilecek silahlara dair kısıtlamalar hem de savaşma yöntemlerine dair düzenlemeler getirerek bu amaçları sağlamayı amaçlamaktadır.

Silahlı çatışmalarda silahları ve çatışma yöntemlerini düzenleyen kurallar 1864 yılından bu yana yapılan uluslararası sözleşmelerle oluşturulmuşlardır. 1864 Kara Savaşlarında Yaralı ve Hastaların Durumlarının İyileştirilmesine İlişkin Cenevre Sözleşmesi”, 1906 Cenevre Savaş Alanında Yaralıların ve Hastaların Durumunun İyileştirilmesi Sözleşmesi”, “1925 Cenevre Boğucu, Zehirleyici ve Benzeri Gazların ve Bakteriyolojik Araçların Kullanılması Protokolü”, “1929 Cenevre Savaş Alanında Yaralı ve Hastaların Durumunun İyileştirilmesine İlişkin Sözleşme”, 1907 Lahey Konvansiyonlar İkinci Dünya Savaşı’ndan önce yapılmış sözleşmelerdir.

İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana ise 1949 yılında imzalanan dört adet Cenevre Sözleşmeleri ve bu sözleşmelere 1977 yılında yapılan 2 ek protokol, “1980 Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi ve 5 ek protokol”, “1993 Kimyasal Silah Sözleşmesi” ve “1997 Ottawa Anti-Personel Mayın Sözleşmesi” gibi belli başlı sözleşmelerle oluşturulmuştur.

Çevrenin, tarihi ve kültürel eserlerin korunmasına dair “1954 Silahlı Çatışmalarda Kültürel Varlıkların Korunmasına Dair Sözleşme (ve iki ek protokol)”, “1972 UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi”, “1972 Biyolojik Silah Sözleşmesi”, ve “1992 Arkeolojik Mirasın Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi”, gibi sözleşmeler de daha sonraki yıllarda eklenmiş sözleşmelerdir.

Belirtilen uluslararası sözleşmeler, silahlı çalışmalar esnasında tarafların birbirlerine karşı kullanmaları yasak silahlardan bazılarını ismen sayarak yasaklamıştır.⁴ Bazı silah türlerini ismen sayarak yasaklayan sözleşmeler dışında ayrıca bazı sözleşmeler “gereksiz acı ve ölüme yol açan” silahların ve “sivil asker ayrımı yapmayan” silahların kullanımının yasak olduğu prensiplerini getirerek bu kurallara uymayan mevcut ve muhtemel silahların kullanımına önemli kısıtlamalar getirmişlerdir. 1949 Cenevre Sözleşmeleri’nde ve özellikle 1977 Uluslararası Silahlı Çatışmaların Mağdurlarının Korunmasına İlişkin I Nolu Ek Protokol “gereğinden ağır yaralanmaya veya gereksiz acı çekilmesine yol açar nitelikte silah, mermi, malzeme ile savaş yöntemlerinin kullanılmasının” yasak olduğu prensibini içermektedir. Protokol ayrıca taraf devletlerin yeni geliştirilen silahlarının Cenevre Sözleşmelerinin belirtilen prensiplerine aykırı olmamalarını sağlama yükümlülüğünü de öngörmüştür.⁵

4 “1972 Bakteriyolojik ya da Zehirleyici Silahların Geliştirilmesi, Üretimi ve Depolanmasının Yasaklanmasına Dair Sözleşme”, “1977 Anti-Personel Kara Mayınları Kullanımının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması Sözleşmesi” (Ottawa) sözleşmeleri en yakın örneklerdir: 1981 tarihli “Aşırı Derecede Yaralayan ve Ayrım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Sözleşmesi” ve ek Protokol’ü ve bu Sözleşme’de 2001 yılında yapılan değişiklikler, söz konusu yasakları uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmalara da genişletmiştir. Sözleşme’ye 1995 yılında “Kör Edici Lazer Silahları Protokolü” başlıklı IV. Protokol eklenerek kör edici lazer silahları da yasaklanmıştır. 1993 Kimyasal Silahların Geliştirilmesi, Yapımı, Stoklanması ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların Yok Edilmesine İlişkin Paris Sözleşmesi de biyolojik ve bakteriyolojik silahları yasaklamaktadır.

5 Lahey Kara Savaşlarının Hukuku ve Yapılagelişleri Sözleşmesi de, gereksiz acı vermeme (*unnecessary suffering*) ilkesini vurgulayarak kara savaşlarında zehir veya zehirli silahlar, düşmana veya orduya mensup kişileri acımasızca öldüren veya yaralayan gereksiz acıya neden olacak biçimde tasarlanan silah veya mermi veya malzeme yasaklanmıştır.

Yasaklanmış savaş yöntemlerine ilişkin olarak ise sözleşmeler bazı savaşma yöntemlerini tek tek sayarak yasaklamaktadırlar. Bu bağlamda yasaklanan birçok eylem arasında özellikle savaş dışı olduğu anlaşılan ya da mevcut koşullar altında öyle olduğunun kabul edilmesi gereken kişilerin saldırı hedefi yapılması ve silahlı çatışmalara doğrudan dahil olmayan sivillerin ve sivil yerleşim yerlerinin hedef alınıp saldırıya maruz bırakılması tümünden yasaklanmış eylemlerdir. Savaş silah ve yöntemlerine dair önemli bir kısıtlama da doğal çevrenin korunmasına yöneliktir.

2) İhlallerin Hukuki Sonuçları

Yukarıdaki kuralların ihlalleri, sıradan hukuk ihlalleri niteliğinde değildirler. Savaş ya da silahlı çatışmalar esnasında temel insan haklarının korunmasına dair bu kurulların ihlali suç teşkil etmektedir ve kişisel cezai sorumluluk doğurmaktadır. Suç oluşturan bu eylemler yaygın bir şekilde “Cenevre Sözleşmeleri’nin ağır ihlalleri” kavramı ile ifade edilmektedirler. I Nolu Konvansiyon’un 50. maddesi, II Nolu Konvansiyon’un 51. maddesi, III Nolu Konvansiyon’un 130. maddesi, IV. Nolu Konvansiyon’un 147. maddesi, I Nolu Protokol’ün 11. ve 85. maddeleri ise “Cenevre Sözleşmeleri’nin ağır ihlalleri” olarak ifade edilen yasakları düzenlemektedirler.

Korunan kişilere veya mallara karşı işlenmesi halinde, kasten öldürme, işkence veya biyolojik deneyler de dâhil olmak üzere insanlık dışı muamele, kasten büyük acıya neden olma veya vücutta ciddi yaralanmaya neden olma, askeri gerekliliklerle haklı gösterilmeyen ve hukuka aykırı ve ahlaksızca yapılan, sağlık veya mülkün kapsamlı bir şekilde tahrip edilmesi, bir savaş esirini düşman devletin kuvvetlerinde hizmet etmeye zorlamak veya bir savaş esirini Cenevre Sözleşmeleri’nde öngörülen adil ve düzenli yargılanma haklarından kasten mahrum bırakma, hukuka aykırı olarak sınır dışı edilmesi veya başka bir yere nakledilmesi veya hukuka aykırı olarak hapsedilmesi, korunan bir şahsın düşman bir devletin kuvvetlerinde hizmet etmeye zorlanması veya korunan bir şahsın bu Sözleşmede öngörülen adil ve düzenli yargılanma haklarından kasten mahrum bırakılması ve askeri gerekliliklerle haklı gösterilmeyen ve hukuka aykırı gerçekleştirilen, rehin alma ve mülklere geniş çapta zarar verme ya da el koyma eylemleri suç teşkil eden eylemler olmaktadır.

Karşı tarafın kontrolü altında olan tıbbi veya dini personele, tıbbi birimlere veya tıbbi nakil araçlarına karşı sivil nüfusu veya sivil bireyleri saldırı hedefi haline getirmek açıkça suç oluşturan eylemlerdir. Aşırı can kaybına, sivillerin yaralanmasına veya sivil nesnelerin zarar görmesine neden olacağını bilerek, sivil nüfusu veya sivil nesneleri etkileyen ayırım gözetmeyen saldırı düzenlemek, tehlikeli güçler içeren iş veya tesislere karşı aşırı can kaybına, sivillerin yaralanmasına veya sivil nesnelerin zarar görmesine neden olacağını bilerek saldırı başlatmak, savaş dışı olduğunu bilerek bir kişiyi saldırı hedefi haline getirmek, ırk ayrımcılığına dayalı, kişisel onurun çiğnendiği apartheid uygulamaları ve diğer insanlık dışı ve aşağılayıcı uygulamalar, halkların kültürel veya manevi mirasını oluşturan tarihi anıtların, sanat eserlerinin veya ibadet yerlerinin yıkımı ve kişileri adil ve düzenli yargılanma haklarından mahrum bırakmak eylemleri de suç oluşturmaktadır (I Nolu Ek Protokol, madde 11, 85).

3) Gazze'ye İsrail'in Saldırıları ve Meşru Müdafaa Hakkı

7 Ekim'deki Hamas saldırılarından sonra İsrail'in "meşru müdafaa" hakkını kullandığını iddia ederek saldırılar başlattığını belirtmiştik. İsrail 7 Ekim 2023 günü yedek kuvvetlerini harekete geçirerek savaş için alarm durumu ilan etti ve İsrail Hava Kuvvetleri Gazze'ye saldırılar başlattı.

Ancak Filistin topraklarını işgal etmiş bir devlet olarak, toprakları işgal edilen Filistinli grupların askeri taarruzları karşısında İsrail'in meşru müdafaa hakkının bulunmadığını, bu tür taarruzlar karşısında İsrail'in yalnızca hukuki yükümlülüğünden bahsedilebileceğini, bu yükümlülüğün de İsrail'in işgal ettiği topraklardan meşru sınırlarına çekilmek olduğunu belirtmek gerekir. İsrail yalnızca kendi meşru sınırları içerisinde saldırıya uğradığında meşru müdafaa hakkını sahip olabilecek, bu hakka da yalnızca kendi ülkesini korumak için başvurabilecektir.

Meşru müdafaa hakkı, gayri meşru silahlı güç kullanımı karşısında başvurulabilen bir haktır. Bu çerçevede, meşru müdafaa hakkını kullanan tarafın esasen Filistin tarafı olduğunu vurgulamak gerekir. İşgale uğrayan taraf Filistin'dir ve her an meşru müdafaa hakkını kullanma hakkına elinde bulundurmaktadır. Bu durum, Uluslararası Adalet Divanı'nın İsrail'in Filistin topraklarında inşa ettiği duvara dair verdiği danışma görüşünde de Mahkeme tarafından açıkça ifade edilmiştir (ICJ Reports, 2004: 136, 194). Bu yönde resmi açıklamalar yapan devletler ("Israel Has No Right to Self-Defense as 'Occupier,' Russia Says") ve görüş bildiren uzmanlar bulunmaktadır. ("Israel's War in Gaza is Not a Valid Act of Self-defence in International Law")

İsrail'in işgalci taraf olduğu gerçeği bir kenara konulduğunda ve İsrail'in meşru müdafaa hakkını kullandığı varsayıldığında dahi İsrail'in kullandığı gücün orantısızlığı ve hedef aldığı kişi ve mekânlar dikkate alındığında, kısa süre içerisinde İsrail'in karşı saldırılarının meşru müdafaa hakkının yasal sınırlarından çıktığı ve hukuki zeminden yoksun topyekûn bir saldırıya dönüşmüş olduğu görülmektedir.

Gazze Şeridi'nin özellikle kuzeyinde bulunan yerleşim yerlerine yönelik ağır bir bombardımana başlanmış, çok sayıda sivil öldürülmeye ya da yaralanmaya, sivil altyapı çökertilmeye başlanmıştır. İsrail Ordusu, Batı Şeria'da tam bir tecrit uygulanmaya başlandığını ilan etmiştir (Israel declares siege of Gaza as Hamas threatens to start killing hostages). İsrail Savunma Bakanı Gallant, Gazze Şeridi'ne elektriği kesecek, yiyecek ve yakıt girişini engelleyecek "topyekûn" bir abluka uygulanacağını duyurmuş ve "İnsan hayvanlarla savaşıyoruz ve buna göre hareket ediyoruz" beyanında bulunmuştur ("İsrail Savunma Bakanı: İnsan Hayvanlarla Savaşıyoruz").

Oysa meşru müdafaa hakkı her türlü ve her ölçekte askeri faaliyete zemin oluşturan bir hak niteliğinde değildir. Meşru müdafaa hakkı, BM Antlaşması'nın 51. maddesinde düzenlenmiş olduğu şekilde, meşru müdafaa hakkının mevcut bir silahlı saldırı karşısında devletlerin kendilerini tek başlarına ya da kendilerine yardım edebilecek diğer devlet ya da devletlerle birlikte savunma haklarını ifade eder.

51. maddede de belirtildiği gibi, meşru müdafaa hakkı doğal ve dolayısı ile yapılageliş hukukunda da mevcut bir hak olduğundan, bu hakkın doğasında orantılılık unsuru da bulunmaktadır. Bu bağlamda meşru müdafaa hakkı çerçevesinde kullanılan gücün orantılı olması gerekir (*Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*, 14, 94, 103; Shaw, 827). Meşru müdafaa hakkı doğuran eylemle orantılı olmayan, karşı tarafı cezalandırmaya ya da intikam alamaya dönük eylemler meşru müdafaa hakkının hukuki sınırlarını aşmaktadır. Bu unsurla bağlantılı bir şekilde, saldırıya verilecek karşılığın saldırıyı durduracak ve geri itecek ölçekte olması gerekmekte, bu gerekliliğin ötesinde güç kullanıldığında meşru müdafaa hakkının sınırlarını aşmaktadır.

Dolayısıyla Filistin tarafından gerçekleştirilen askeri eylemlerin bir saldırı olduğu ve meşru müdafaa hakkı doğurduğu kabul edilse dahi meşru müdafaa hakkını kullandığını beyan eden İsrail'i birçok hukuki sınırlanmalar ve kısıtlamalar beklemektedir. Bu bağlamda İsrail, karşı askeri eylemlerini ancak saldırı durdurulana kadar ve varsa işgal edilmiş topraklarını kurtarana kadar devam ettirebilir. Kullanılan gücün orantılı olması yani saldırıyı durduracak ve ülkesinin yasal parçalarının kurtarılmasını sağlayacak ölçütün ötesin geçmemesi gerekir. 2 milyonun üzerinde insanın yalnızca 41 km kadar uzanan ve en fazla 12 km derinliğe sahip dar bir bölgeye sıkıştığı bir Filistin ülke parçasına yönelik İsrail'in tek başına dahi yapacağı askeri saldırılar meşru sınırları kolaylıkla aşabilmektedir.

Son olarak sivillere ve sivil yerleşim yerlerine saldırının meşru müdafaa hakkının tamamen dışında olduğu vurgulanmalıdır. İsrail'in Gazze'de yürüttüğü askeri eylemlerinin sivil kayıplara yol açması, sivil yerleşim yerlerine ve sivil altyapıya zarar vermesi aşağıda ele alınacağı gibi ağır suçların işlenmesi anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak İsrail'in 8 Ekim'den bu yana devam eden askeri saldırılarının hukuki bir meşruiyeti bulunmamakta aksine hukuk dışı saldırı savaşı niteliği göstermektedir. Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) Kurucu Antlaşması'nın 8. maddesinde ifade edildiği gibi siyasi veya askeri teşkilat üzerinde etkili bir şekilde kontrol uygulayan veya yönlendiren kişi ya da kişiler tarafından "bir saldırı eyleminin" planlanması, hazırlanması, başlatılması ve yürütülmesi saldırı suçu oluşturmaktadır. Bu suç, savaşı başlatan ve yürüten siyasi ve askeri yöneticilerin kişisel cezai sorumluluğuna yol açtığı gibi karşı tarafa verilen zararın giderilmesini de gerektirmektedir.

4) İsrail'in Saldırılarının Niteliği

İsrail'in Gazze'ye başlattığı ve halen devam eden saldırılarının Uluslararası İnsancıl Hukuk bağlamında ön plana çıkan çarpıcı nitelikleri bulunmaktadır. İsrail'in askeri saldırıları ve uyguladığı diğer askeri tedbirler yalnızca Gazze Şeridi'ni değil Filistin ülkesinin diğer kesimlerini, yani Batı Şeria ve Kudüs'ü de hedef almaktadır.

Eylemlerin en ön plana çıkan yönü sivillerin kasten öldürülmesi ve yaralanmasıdır. İsrail savaş uçaklarının gerçekleştirdiği havadan bombardımanlar, kara unsurlarının gerçekleştirdiği top ya da roket atışları ve benzeri saldırılar, sivillerin bulunduğu bilinen mekânları doğrudan hedef alarak kasten öldürme ve yaralama eylemlerini gerçekleştirmektedir.

Sivillerin tahliye edildiği yolların bombalanması, sivillerin barınak olarak kullandığı yerlerin bilerek bombalanması yolu ile öldürme ve yaralama eylemlerinin gerçekleştirilmesi, yerinden edilmiş Filistinli sivillerin uzun yıllardır topluca barındıkları mülteci kamplarının bombalanarak sivillerin öldürülmesi ve yaralanması (Kamiloğlu, 2023), kasaba ya da köylerin kasten ve bilerek bombalanarak sivillerin katledilmesi (Israel pummels Gaza with strikes as it expands ground operations) gibi eylemler hemen her gün gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmeye devam edilmektedir.

BM'nin yaptığı bir beyana göre daha 23 Ekim'de yani saldırıların başlamasından yalnızca iki hafta sonra öldürülen sivil sayısı 5000'i geçmişti (Israel-Palestine: Gaza death toll passes 5,000 with no ceasefire in sight). Gazze'deki hükümetin Medya Ofisi Başkanı Maruf'un 7 Kasım'da düzenlediği basın toplantısında, İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik saldırıları neticesinde, 4 bin 237'si kadın, 2 bin 719'u çocuk 10 bin 328 kişinin öldürüldüğü, yaklaşık 26 bin kişinin ise yaralandığı ifade etmişti. Her güne yüzlerce sivil ölümün gerçekleştiği bu süreçte hiçbir saldırıda bir günde bu kadar fazla sayıda sivil öldürülmemiş, her gün ortalama rakamlarla 400 civarında sivil öldürülmüştür (İsrail'in saldırılarında Gazze Şeridi'nde 40 bin konut tamamen yıkıldı).

BM Özel Raportörü Balakrishnan Rajagopal, saldırıların başlangıcından yalnızca 1 ay sonrasında, İsrail'in Gazze'deki hedeflere yönelik saldırılarının, Gazze Şeridi'ndeki tüm konutların yüzde 45'inin yıkılmasına veya hasar görmesine neden olduğunu, yaklaşık 1,5 milyon kişinin ülke içinde yerinden edildiğini ve 80'den fazla BM personeli dâhil 10.000'den fazla kişinin hayatını kaybettiğini, tüm ölümlerin %67'sinin çocuk veya kadın olduğunu, hava saldırılarında 25 binden fazla kişinin yaralandığını belirtmişti. Hayatını kaybedenler arasında 1.300 çocuğun da bulunduğunu, 2.300'den fazla kişinin kaybolduğunu, bunların çoğunun muhtemelen enkaz altında kaldığını belirtmişti (Gaza: Destroying Civilian Housing and Infrastructure is an International Crime, Warns UN Expert). 2024 yılı başları itibarı ile Gazze Sağlık Bakanlığı'na göre 7 Ekim'den bu yana 23.000'den fazla insan öldürüldü, 58.000'den fazla kişi ise yaralandı (As Israel's Aerial Bombardments Intensify, "There Is No Safe Place in Gaza", Humanitarian Affairs Chief Warns Security Council).

İsrail yalnızca Gazze'de değil Batı Şeria'da da sivilleri hedef almış ve almaya devam etmektedir. İlk bir ay sonrasında bütün Batı Şeria'ya tam izolasyon uygulamaya başlayan İsrail (Israel declares siege of Gaza as Hamas Threatens to Start Killing Hostages), gösteri yapan sivillere ateş açma ve öldürme, yaralama, tutuklama, Yahudi yerleşimcilerin Filistinlileri öldürmesine göz yumma, hatta Batı Şeria'da cenin kentine hava saldırısı düzenleme gibi eylemleri uygulamıştır.⁶ İsrail 9 Kasım itibarıyla Batı Şeria'da 150'den fazla kişiyi öldürmüştür (BM: İsrail güçleri, 7 Ekim'den bu yana Batı Şeria'da 150'den fazla Filistinliyi öldürdü). 7 Ekim 2023 ile Şubat 2024 sonu arasında İsrail askerleri ve yerleşimciler Batı Şeria'da aralarında düzinelerce çocuğun da bulunduğu 400'e yakın

6 11 Ekim günü İsrail Sınır Polisi Doğu Kudüs'te iki Filistinliyi vurarak öldürmüş, 15 Ekim günü Filistin haber ajansı Wafa'ya göre İsrail Sınır Polisi işgal altındaki Batı Şeria'da 50'den fazla Filistinliyi tutuklamış, 22 Ekim gün İsrail, işgal altındaki Batı Şeria'nın Cenin kentindeki El Ensar Camisi'ne hava saldırısı düzenlemiştir. Bakınız, "İsrail polisi Doğu Kudüs'te 2 Filistinliyi öldürdü."

Filistinliyi öldürmüşlerdir. Şubat 2004 itibarı ile 7000 civarında Filistinlinin ise gözaltına alındığı belirtilmektedir (İsrail güçleri işgal altındaki Batı Şeria’da 35 Filistinliyi gözaltına aldı; Asi, 2024).

İsrail Gazze Şeridi’nde yaşayan Filistinlilere yönelik ön plana çıkan eylemlerinden birisi de haklın yaşadıkları yerlerden tümenden zorla göç ettirilmesi olmaktadır. İsrail, 12 Ekim günü Gazze’nin kuzeyinde bulunan bütün haklın 24 saat içinde güneye göç etmeleri gerektiği bildirilmişti. Bu bildiri karşısında BM yetkilileri bunun imkânsız ve insanlık dışı ağır sonuçlara yol açacak bir yöntem olduğunu beyan etmişlerdir (BM: İsrail’in Gazze’nin kuzeyindeki 1 milyon sivile 24 saat tanınması dehşet verici). İnsani bir felaket uyarısında bulunan Uluslararası Af Örgütü ise, 13 Ekim günü İsrail’i tahliye emrini iptal etmeye çağırıyordu (Israel/OPT: Appalling Gaza “evacuation order” must be rescinded by Israel immediately). Bugüne kadar, Kuzey Gazze’de bulunan 1 milyonun üzerindeki bütün nüfus zorla güneye göç ettirilerek Han Yunus ve Refah gibi yerlere 2 milyon civarında sivilin yığılmasına yol açmışlardır (Bigg, 2024). Toplam nüfusun şaşırtıcı bir şekilde yüzde 85’i (1,9 milyon sivil) zorla yerlerinden edildi, travma geçirdi ve bombalar ve füzeler yağarken tekrar tekrar kaçmak zorunda kaldı (As Israel’s Aerial Bombardments Intensify, “There Is No Safe Place in Gaza”, Humanitarian Affairs Chief Warns Security Council).

Savaşın etkilerinden korunması gereken sivillerin kasten öldürülmesi yöntemi sadece doğrudan saldırılar şeklinde değil aynı zamanda sivil altyapı tesislerine yapılan saldırılarla temel ihtiyaçların karşılanamaz hale getirilmesi ile de gerçekleştirilmektedir. İsrail, 12 Ekim günü rehineler serbest bırakılana kadar Gazze’ye su, yakıt ve elektrik verilmeyeceğini duyurmuş (First Thing: no power, water or fuel for Gaza until hostages are freed, Israel says) ve Gazze’de temel sivil ihtiyaçları karşılayan elektrik santralleri, güneş panelleri ve hatları, içme suyu hatları ve yakıt kaynakları bombalanmış ve bombalanmaya devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA) başkanı, 15 Ekim günü düzenlediği basın toplantısında Gazze’de “hayatın tükendiğini”, Gazze’nin temiz içme suyu kaynaklarının bittiğini kaydetmiştir (İsrail Hamas savaşı 2. ayına girdi: İşte ilk 30 günde yaşananlar).

Bu bağlamda insani anlamda çarpıcı bir başka saldırı yöntemi hastanelere ve sağlık kurumlarına saldırılar olmuştur. 14 Ekim günü Kızılay ambulansları kasıtlı olarak vurulmuş, 17 Ekim günü binlerce Filistinlinin sığındığı El Ahli Arap Hastanesi bombalanmış, 27 Ekim günü İsrail savaş uçakları Gazze’deki hem el-Şifa Hastanesi’ni hem de Endonezya Hastanesi civarını bombalamışlar, 30 Ekim günü Türk-Filistin Dostluk Hastanesi bombalanmış, 3 Kasım günü bir ambulans konvoyuna saldırı düzenlenmiş, El Şifa hastanesi bir kez daha bombalanmıştır (Şifa Hastanesi’nin çatısı bombalandı).

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre 15 Ekim itibarı ile İsrail Silahlı Kuvvetleri Kuzey Gazze’deki 21 hastanenin boşaltılmasını talep ederken, Gazze’deki dört hastaneyi bombalayarak kullanılamaz hale getirmiştir. İsrail, bir başka taktik olarak hastanelerin etrafını bombalayarak korku yaratma ve hastaneye ulaşım imkânlarını kısıma yoluyla da sağlık kurumlarını kullanılamaz hale getirci saldırılar düzenlemektedir (İsrail, bir gün içinde

Gazze'de 6 hastaneyi hedef aldı). Gazze'deki hükümetin Medya Ofisi Başkanı Selame Maruf, saldırıya uğrayan ambulans sayısının 32 olduğunu, 113 sağlık kurumunun ciddi hasar aldığını, 16 hastanenin ve 32 sağlık merkezinin hizmet dışı kaldığını ifade etmiştir (İsrail'in Gazze'ye yönelik bombardımanında iki hastanede büyük yıkım oldu).

Hedef alınan sivil altyapı unsurları arasında okullar ve ibadethaneler de bulunmaktadır. Birçok camii bombalanmış, 19 Ekim günü Gazze'deki Rum Ortodoks Aziz Porphyrius Kilisesi'nin yerleşkesi vurulmuş, (İsrail ordusunun tarihi Aziz Porphyrius Kilisesi'ni vurmadığı iddiası) sadece 4 Kasım günü İsrail'in hava saldırılarında Gazze'deki birçok okul vurulmuş, Gazze'deki hükümetin Medya Ofisi Başkanı Selame Maruf saldırıya uğrayan 136 camiinin çeşitli şekillerde zarar gördüğünü, 56 camiinin tamamen yıkıldığını ve 3 kilisenin de zarar gördüğünü, saldırıya uğrayan okul sayısının 237 olduğunu bunlardan 60'ının hizmet dışı kaldığını ifade etmiştir (Canik, 2023; Abdulsalam ve Gülay, 2023).

İsrail'in bir başka saldırı yöntemi, Gazze'de Filistin halkına yardımcı olan UNRWA gibi BM kurumlarına ve yardım konvoylarına saldırı düzenlemektir. 10 Ekim günü Gazze'ye düzenlenen hava saldırılarında dört UNRWA çalışanı hayatını kaybetmiş, 20 Ekim günü Gazze'de iki UNRWA çalışanı daha öldürülmüştür (Kourdi ve Stambaug, 2023). Geldiğimiz noktada Gazze'de öldürülen BM personeli sayısı 165 civarına yükselmiştir (İsrail'in Saldırıları Altındaki Gazze'de Öldürülen BM Çalışanı Sayısı 165'e Yükseldi). İsrail'in saldırılarında çok sayıda basın mensubu da hayatını kaybetmiştir. Şubat 2024 itibarı ile İsrail'in Gazze'de öldürdüğü gazeteci sayısı 130'a ulaşmıştır (İsrail'in Gazze'deki Saldırılarında Öldürülen Gazetecilerin Sayısı 130'a Çıktı). Mart sonu itibarıyla İsrail'in saldırılarında 90 Filistinli, 2 İsrailli ve 3 Lübnanlı olmak üzere 95 gazeteci ve medya çalışanının öldüğü doğrulandı. Ayrıca 16 gazetecinin yaralandığı, 4 gazetecinin kayıp olduğu, 25 gazetecinin ise tutuklandığı bildirilmiş durumdadır (Committee to Protect Journalists. Journalist Casualties in the Israel-Gaza War).

5) İsrail'in Eylemleri ve Uluslararası İnsancıl Hukuk Kurallarının İhlali

Uluslararası İnsancıl Hukuk'un ilgili kuralları ve İsrail'in ilgili eylemleri birlikte değerlendirildiğinde, İsrail'in eylemlerinin birçok farklı türden savaş suçunu oluşturduğu görülmektedir. UCM'nin kurucu antlaşmasının (Rome Statute of the International Criminal Court) 8. maddesinde tanımlandığı gibi, ilgili Cenevre Sözleşmesi hükümleri uyarınca korunan kişilere veya mallara karşı ve bir planın veya politikanın ya da büyük ölçekli eylemlerin bir parçası olarak gerçekleştirildiğinde kasten öldürme, insanlık dışı muamele, kasten büyük acıya neden olma veya vücuda veya sağlığa ciddi zarar verme, askeri gerekliliklerle haklı gösterilemeyecek şekilde mülklerin kapsamlı bir şekilde imha edilmesi ve bunlara el konulması, bir savaş esirini veya diğer korunan bir kişiyi kasten adil ve düzenli yaşam haklarından mahrum bırakma, hukuka aykırı olarak sınır dışı etme veya nakletme veya hukuka aykırı olarak hapsedme, rehin alma gibi eylemler savaş suçu oluşturmaktadır.

İsrail'in yukarıda belirtilen eylemleri, savaş suçu oluşturan eylemlerle örtüşmektedir. Sivillerin kasten öldürülmesi ya da yaralanması, insanlık dışı muamele, vücuda veya sağlığa ciddi zarar verme, zorla yerinden etme ve mülklerin kapsamlı imhası gibi eylemler en ön plana çıkan eylemler durumundadır.

UCM statüsü birçok suç eyleminin yanı sıra ayrıca, kasıtlı olarak sivil nüfusa veya bireylere saldırılar yöneltmek, sivil nesnelere, yani askeri hedef olmayan nesnelere kasıtlı olarak saldırı yönlendirmek, personele, tesislere, malzemeye, birliklere veya birimlere kasıtlı olarak saldırı yöneltmek, BM Şartı uyarınca insani yardım veya barışı koruma misyonunda yer alan araçlara bu tür saldırılar yapmak, sivil nesnelere zarar vermesine veya doğal çevreye yaygın, uzun vadeli ve ciddi zarar vermesine neden olacak ve beklenen somut ve doğrudan genel askeri avantajla karşılaştırıldığında açıkça aşırı olacak eylemlerde bulunmak da suç sayılmıştır (UCM Statüsü, madde 8(2)(a)).

Dolayısıyla İsrail'in yukarıda belirtilen eylemleri, tanımlanan bu suç tipolojileri ile büyük oranda örtüşmektedir. BM Özel Raportörü Balakrishnan Rajagopal, "Sistematik olarak sivillerin konutlarını ve altyapısını yok edip bunlara zarar vereceğini, Gazze şehri gibi bir şehri siviller için yaşanmaz hale getireceğini bilerek düşmanlık yürütmek bir savaş suçudur" beyanında bulunmuştur (Gaza: Destroying civilian housing and infrastructure is an international crime, warns UN expert).

İsrail'in eylemlerinin yalnızca savaş suçu oluşturmakla kalmayıp ayrıca daha ağır bir niteliğe sahip olan "insanlığa karşı suçlar" ı da oluşturduğu söylenebilir. UCM Statüsü'nün 7. maddesi, saldırı "herhangi bir sivil topluluğa yönelik yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak" gerçekleştiriliyorsa insanlığa karşı suçları oluşturacağını öngörmektedir.

İsrail'in eylemlerinin "bir sivil topluluğa yönelik yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak" gerçekleştirildiğine dair önemli göstergeler bulunmaktadır. Hedef Hamas'ın askeri yeteneklerini ortadan kaldırmak ve Gazze Şeridi üzerindeki egemenliğine son vermek olarak açıklanmış olsa da (İsrail Savunma Bakanı: Hamas'ı tamamen bitireceğiz) bunun çok ötesine geçildiği, sivil nüfusun Gazze'nin kuzeyinden atılmasının sağlanmaya çalışıldığı, bütün eylemlerin de bu plan dâhilinde sistematik olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

Hatta insanların önceden yaşadıkları yerlere tekrar dönmesini engellemek için gerekmediği halde bütün yerleşim binalarının tamamen yıkıma uğrayacak şekilde bombalanması,⁷ hastanelerin bombalanarak yaralıların ve sığınan sivillerin dahi hedef alınması, süre tanınarak sivil halkın yaşadıkları yerleri terk etmeye zorlanması, insani yardımların ulaşmasının engellenmesi, temel ihtiyaç unsurlarının Gazze'ye akışının kesilmesi, korku salacak türden (örneğin Gazze'de hiçbir yerin güvenliği olmadığını gösterecek türden saldırılar) saldırılar yaparak haklın gitmeye zorlanması, mümkün olduğunca fazla insan kaybına yol açacak türden bombalama eylemlerinin gerçekleştirilmesi, Gazze halkının tümünden hedef alınarak eylemlerin gerçekleştirilmesi güçlü göstergeler olarak değerlendirilmelidir.⁸

7 Gazze'deki hükümetin Medya Ofisi Başkanı Selame Maruf'un 7 Kasım'da düzenlediği basın toplantısında, 10 bin binanın yerle bir olduğunu, 40 bin binanın tamamen yıkılmış olduğunu ve toplamda 222 bin konutun hasar aldığını ifade etmiştir. "İsrail'in Gazze'ye yönelik bombardımanında iki hastanede büyük yıkım oldu" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-ye-yonelik-bombardimaninda-iki-hastanede-buyuk-yikim-oldu/3045445> (07 Kasım 2023)

8 Nitekim BM Özel Raportörü Balakrishnan Rajagopal, "Bu tür eylemler savaş suçu anlamına gelir ve sivil nüfusa yönelik olduğunda aynı zamanda insanlığa karşı suç anlamına da gelir" değerlendirmesinde bulunmuştur. Bakınız, "Gaza: Destroying Civilian Housing and Infrastructure is an International Crime, Warns UN Expert"

İsrail'in Gazze üzerinde uyguladığı eylemleri “etnik temizlik” suçu ile de örtüştürmek de mümkündür. Sivil nüfusu zorla göç ettirerek ya da toplu katliam yoluyla etnik açıdan homojen bir coğrafi bölge oluşturma eylemleri “etnik temizlik suçu” olarak nitelendirilmekte.⁹ BM'nin 1967'den bu yana işgal edilen Filistin topraklarındaki insan haklarının durumuyla ilgili Özel Raportörü Francesca Albanese, “İsrail zaten savaş sisi içinde Filistinlilere karşı kitlesel etnik temizlik gerçekleştirdi” demiş ve “İsrail yine meşru müdafaa adına etnik temizliği meşrulaştırmaya çalışıyor” ifadesini eklemiştir (UN expert warns of new instance of mass ethnic cleansing of Palestinians, calls for immediate ceasefire).

İsrail'in saldırılarının yalnızca savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar oluşturmakla kalmayıp “soykırımı varan eylemler” olarak da nitelendirildiklerini görmekteyiz.¹⁰ UCM Statüsü'nün 6. maddesi soykırım suçunu, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu tamamen veya kısmen yok etmek maksadı ile grubun üyelerini öldürmek, grubun üyelerine ciddi bedensel veya zihinsel zarar vermek, grubun fiziksel yok olmasına yol açacağı hesaplanarak yaşam koşullarını kasıtlı olarak bozmak, grup içinde doğumları önlemeye yönelik tedbirler uygulanması veya gruba ait çocukların zorla başka bir gruba nakledilmesi olarak tanımlamaktadır.

İsrail, Gazze Şeridi'ne gerçekleştirdiği eylemleri ile her gün yüzlerce Filistinli sivil öldürmekte, ciddi bedensel veya zihinsel zarar vermekte, grubun yaşam koşullarını bozan ağır tedbirleri kesten uygulamaktadır. İsrail'in bu eylemlerinin Gazze'de yaşayanları tamamen olmasa dahi kısmen yok etme niyeti ile yapıldığı kanıtlandığında soykırım suçunun oluştuğu söylenebilecektir. İsrail'in sivil ve askeri yetkililerinin bu maksatla hareket edip etmediğini kanıtlamak şüphesiz ki zor olacaktır. Zira söz konusu niyet alenen ifade edilmeyecektir ve herhangi bir niyetin ispatının olduğu gibi İsrail'in niyetinin ortaya konması da zor olacaktır.

Ancak, Bosna Hersek-Sırbistan Soykırım Davası Kararı'nda UAD'nın ifade ettiği gibi (Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide), eylemlerin niteliğinden niyete ulaşmak mümkündür. İsrail'in eylemlerinin niteliğinin incelenmesi ile bu yönde bir niyetin var olup olmadığının ortaya konulması mümkün ve hukuken muteber olacaktır. Sivillere ulaşacak insani yardımın kesilmesi, gıda ve enerji akışının engellenmesi, hastanelerin bombalanması eylemleri, Filistinlilere Gazze'nin güneyine göç etmesi istendiği halde ulaştıkları güneydeki yerlerde de bombalanmaları Filistinlileri kısmen dahi olsa yok etme niyetinin taşıyor olabileceğinin kanıtlarıdır. Bu kanıtlara benzer daha birçok kanıtın ortaya konması mümkün olabilecektir.

9 “UN Security Council Res. 808”, 22 February 1994. Adopted on the former Yugoslavia, UN Security Council, Statement of President, UN. Doc. S/PRST/1994/14, 6 April 1993. Adopted on the former Yugoslavia; Case Concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia Herzegovina v. Serbia and Montenegro) Merits, Judgement, 26 February 2007, par. 190. “The Practical Guide to Humanitarian Law” <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/ethnic-cleansing/> (10 Kasım 2023)

10 Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın ifadeleri, için bakınız: “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Soykırım derecesine varan saldırının faillerini lanetliyorum”

Nitekim, Güney Afrika Cumhuriyeti, 29 Aralık 2023 günü İsrail'in Soykırım Suçunun Önlenebilirliği ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşme (Soykırım Sözleşmesi) kapsamındaki yükümlülüklerini Gazze Şeridi'ndeki Filistinlilere karşı ihlal ettiği iddiasıyla Uluslararası Adalet Divanı'na başvuruda bulunmuş, Divan başvuruda talep edilen önleyici tedbir talebini inceleyip 26 Ocak 2024 tarihinde karara (Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip) bağlayarak sivillere ve sivil yerleşim yerlerine yapılan saldırıların tamamen durdurulmasının sağlanması anlamına gelecek tedbirler öngörmüştür. Dava'nın esastan görülmesine devam edilmektedir.

Sonuç

İsrail'in Gazze'ye başlattığı saldırıların kapsamı, meşru müdafaa hakkının sınırlarını aşmakta ve hukuki bir zeminden yoksun bir şekilde yürütülmektedir. İşgal ettiği toprakların kurtarılmasına yönelik karşı girişimler İsrail adına meşru müdafaa hakkının kullanımına hukukî imkân vermezken, kullandığı gücün kapsamı ve süresi orantılılık ölçütünü çok büyük oranda aşmakta ve hukuk dışı kalmaktadır. Bu bağlamda İsrail'in saldırıları, saldırı suçunun unsurlarını taşımaktadır.

Hukuki zeminden yoksun söz konusu saldırılar, aldıkları biçim ve kapsam bağlamında ayrıca Uluslararası İnsancıl Hukuk'un en temel prensiplerini ihlal etmekte, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar, etnik temizlik, hatta soykırım suçu olarak nitelenebilecek unsurlar taşımaktadırlar. İsrail'in özellikle sivilleri ve sivil altyapıları hedef alan saldırıları, savaş suçu oluşturma ve ötesine geçip insanlığa karşı suçlar, hatta soykırım suçu oluşturulabilecek düzeylere ulaşmaktadırlar.

Bütün bu ihlaller kişisel cezai sorumluluğa yol açan suçlardır. Bu türden suçları işleyenlerin esasen öncelikle kendi ulusal yargı sisteminde yargılanmaları gerekmektedir. Beklenen ulusal yargılamaların çoğu kez gerçekleşmemesi, İsrail örneğinde bunun özellikle gerçekleşmeyeceğini gösteren unsurlar bulmak güç değildir. Tamamlayıcı yargı yetkisine sahip UCM, yargılanmayan ya da gereği gibi yargılanmayan kişileri yargılama yetkisine sahiptir.

Filistin Devleti 2014 yılında UCM'den Filistin topraklarında işlenen suçların soruşturulmasını ve sorumluların yargılanması talep etmişti. Filistin daha sonra 2015 yılı başlarında UCM Statüsü'ne taraf devlet haline gelmiş ve böylelikle bu talebini daha da güçlendirmiş oldu. Talep üzerine UCM, hâlihazırda Filistin topraklarında işlenen suçları soruşturmakta, bu bağlamda 7 Ekim'de başlayan saldırıları da soruşturma ve yargılama yetkinse sahip olmaktadır. Nitekim UCM Savcısı, Hamas'ın ve İsrail'in eylemlerinin UCM'nin yetki alanına girdiğini açıkça ifade etmiştir (Statement of ICC Prosecutor Karim A. A. Khan KC from Cairo on the situation in the State of Palestine and Israel"). Bu durumda ileriiki dönemlerde Mahkeme'nin özellikle bazı İsrailli sivil ya da askeri karar vericiler hakkında soruşturma başlatması, dava açması ve yakalama kararları çıkarması beklenmelidir.

Öte yandan Güney Afrika Cumhuriyeti'nin İsrail aleyhine UAD'na yaptığı başvuru çerçevesinde Divan, İsrail'in başta soykırım gerçekleştirmeme yükümlülüğü olmak üzere Soykırım Sözleşmesi'nden doğan yükümlülüklerini ihlal edip etmediğini yargılama konusu yapmaktadır.

Kaynakça

- Abdulsalam, Faye ve Zeynep Tüfekçi Gülay, "İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırılarda can kaybı 9 bin 500'e yükseldi", <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-ye-duzenledigi-saldirilarda-can-kaybi-9-bin-500-e-yukseldi-/3043152#:~:text=Maruf%2C%20İsrail%20saldirilarında%20Gazze%27de,bin%20500%27e%20çıktığını%20belirtti.> (4.11.2023)
- Advisory Opinion of the International Court of Justice on the Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory" *ICJ Reports*, 2004.
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Judgment, I.C.J. Reports 2007.
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel). Request for the Indication of Provisional Measures, Order of 26 January 2024.
- "As Israel's Aerial Bombardments Intensify, 'There Is No Safe Place in Gaza', Humanitarian Affairs Chief Warns Security Council" UN Meetings Coverage and Press Releases, SC/15564, (12.01.2024)
- Bigg, Matthew Mpoke. "How Gaza Civilians Have Fared After Israel Has Asked Them to Flee" The New York Times, (12.03.2024)
- Blinken in Tel Aviv: As long as US exists, Israel won't have to defend itself alone" <https://www.timesofisrael.com/blinken-in-tel-aviv-as-long-as-us-exists-israel-wont-have-to-defend-itself-alone/> (12.10.2023)
- "BM: İsrail güçleri, 7 Ekim'den bu yana Batı Şeria'da 150'den fazla Filistinliyi öldürdü" <https://www.cnnturk.com/dunya/bm-israil-gucleri-7-ekimden-bu-yana-bati-seriada-150den-fazla-filistinliyi-oldurdu> (9.11.2023)
- "BM: İsrail'in Gazze'nin kuzeyindeki 1 milyon sivil 24 saat tanınması dehşet verici" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-israilin-gazzenin-kuzeyindeki-1-milyon-sivile-24-saat-tanimasi-dehset-verici/3018398> (13.10.2023)
- Canik, Muhammed Emin. "İsrail'in saldırılarında Gazze Şeridi'nde 40 bin bina tamamen yıkıldı", <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-saldirilarinda-gazze-seridinde-40-bin-konut-tamamen-yikildi/3046851> (7.11.2023),
- "Committee to Protect Journalists. "Journalist Casualties in the Israel-Gaza War" <https://cpj.org/2024/03/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/> (28 Mart 2024)
- "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Soykırım derecesine varan saldırının faillerini lanetliyorum" <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-soykirim-derecesine-varan-saldirinin-faillerini-lanetliyorum-804881.html> (18.10.2023).
- "Exclusive: Hamas attack, Israeli response fall under ICC jurisdiction, prosecutor says" <https://www.reuters.com/world/middle-east/hamas-attack-would-fall-under-jurisdiction-war-crimes-court-prosecutor-2023-10-12/> (12.10.2023)
- "First Thing: no power, water or fuel for Gaza until hostages are freed, Israel says", <https://www.theguardian.com/us-news/2023/oct/12/first-thing-no-power-water-fuel-gaza-until-hostages-freed-israel-says> (12.10.2023)
- "Gaza: Destroying Civilian Housing and Infrastructure is an International Crime, Warns UN Expert" <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/gaza-destroying-civilian-housing-and-infrastructure-international-crime> (8.11.2023)
- "Israel Declares Siege of Gaza as Hamas Threatens to Start Killing Hostages" <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/09/israel-declares-siege-on-gaza-as-hamas-claims-israeli-strikes-killed-captives> (9.10.2023)
- "Israel Has No Right to Self-Defense as 'Occupier,' Russia Says" <https://www.themoscowtimes.com/2023/11/02/israel-has-no-right-to-self-defense-as-occupier-russia-says-a82971> (2.11.2023)

- "Israel pummels Gaza with strikes as it expands ground operations", <https://www.france24.com/en/live-news/20231027-israel-pummels-gaza-with-strikes-as-it-expands-ground-operations> (27.10.2023)
- "Israel revises Hamas attack death toll to 'around 1,200'. <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-revises-death-toll-oct-7-hamas-attack-around-1200-2023-11-10/> (10.11.2023)
- "Israel/OPT: Appalling Gaza "evacuation order" must be rescinded by Israel immediately", <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/10/israel-opt-appalling-gaza-evacuation-order-must-be-rescinded-by-israel-immediately/> (13.10.2023)
- "Israel's War in Gaza is Not a Valid Act of Self-defence in International Law" <https://opiniojuris.org/2023/11/09/israels-war-in-gaza-is-not-a-valid-act-of-self-defence-in-international-law/> (9.11.2023)
- "Israel-Palestine: Gaza death toll passes 5,000 with no ceasefire in sight" <https://news.un.org/en/story/2023/10/1142687> (23.10.2023)
- "İsrail güçleri işgal altındaki Batı Şeria'da 35 Filistinliyi gözaltına aldı" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-gucleri-isgal-altindaki-bati-seriada-35-filistinliyi-gozaltina-aldi/3134764> (12 Şubat 2024); Yara M. Asi. "The Occupied West Bank Since October 7: Movement Restrictions and Collective Punishment" <https://arabcenterdc.org/resource/the-occupied-west-bank-since-october-7-movement-restrictions-and-collective-punishment/> (26.01.2024).
- "İsrail Hamas savaşı 2. ayına girdi: İşte ilk 30 günde yaşananlar" <https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/israil-hamas-savasi-2-ayina-girdi-iste-ilk-30-gunde-yasananlar,yJtu98sOOECvg86U8VAW5A> (8.11.2023)
- "İsrail ordusunun tarihi Aziz Porphyrios Kilisesi'ni vurmadığı iddiası" <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/gazze/israil-ordusunun-tarihi-aziz-porphyrus-kilisesini-vurmadigi-iddiasi-1816798> (24.10.2023)
- "İsrail Polisi Doğu Kudüs'te 2 Filistinliyi Öldürdü." <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-polisi-dogu-kuduste-2-filistinliyi-oldurdu/521210> (15 Ekim 2023); <https://www.trthaber.com/haber/dunya/israilin-cenine-duzenledigi-hava-saldirisinda-can-kaybi-4e-yukseldi-806757.html#:~:text=İsrail%20ordusundan%20Cenin%27e%20İHA%20ile%20saldırı&text=İsrail%20ordusu%2C%20Gazze%20Şeridi%27ne,Camisi%27ne%20hava%20saldırısı%20düzenlemişti.> (25.10.2023)
- "İsrail Savunma Bakanı Gallant: Gazze Tamamen Ablukaya Alınacak" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-savunma-bakani-gallant-gazze-tamamen-ablukaya-alinacak/3012491> (9.11.2023)
- "İsrail Savunma Bakanı: Haması tamamen bitireceğiz" <https://www.rudaw.net/turkish/world/2210202317> (22.10.2023)
- "İsrail Savunma Bakanı: İnsan Hayvanlarla Savaşıyoruz" <https://www.voaturkce.com/amp/israil-savunma-bakani-insansi-hayvanlarla-savasiyoruz-7303050.html> (9 Ekim 2023)
- "İsrail, bir gün içinde Gazze'de 6 hastaneyi hedef aldı" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-bir-gun-icinde-gazzede-6-hastaneyi-hedef-aldi/3050328> (11.11.2023)
- "İsrail'in Gazze'ye yönelik bombardımanında iki hastanede büyük yıkım oldu", <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-ye-yonelik-bombardimaninda-iki-hastanede-buyuk-yikim-oldu/3045445> (7.11.2023)
- "İsrail'in saldırılarında Gazze Şeridi'nde 40 bin konut tamamen yıkıldı", <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-saldirilarinda-gazze-seridinde-40-bin-konut-tamamen-yikildi/3046851> (7.11.2023)
- "İsrail'in Gazze'deki Saldırıları Öldürülen Gazetecilerin Sayısı 130'a Çıktı" <https://www.trthaber.com/haber/dunya/israilin-gazzedeki-saldirilarinda-oldurulen-gazetecilerin-sayisi-130a-cikti-837826.html> (16.02.2024)
- "İsrail'in Saldırıları Altındaki Gazze'de Öldürülen BM Çalışanı Sayısı 165'e Yükseldi" <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-saldirilari-altindaki-gazzede-oldurulen-bm-calisanı-sayisi-165e-yukseldi/3164486#:~:text=İsrail%27in%205%20ayrı%20aşkın,çalışanı%20sayısı%20165%27e%20çıktı> (13.03.2024)
- Kamiloğlu, Can. "BM Genel Sekreteri: "Cebaliye mülteci kampına düzenlenen saldırı ve artan şiddet yüzünden dehşete düştük", <https://www.voaturkce.com/a/bm-genel-sekreteri-cebaliye-multeci-kampina-duzenlenen-saldiri-artan-siddet-yuzunden-dehsete-dustuk/7337524.html> (1.11.2023)
- Kourdi, Eyad ve Alex Stambaug, "At Least 4 UN Relief Workers were Killed in Airstrikes in Gaza", <https://edition.cnn.com/middleeast/live-news/israel-hamas-war-gaza-10-10-23/index.html> (10.10.2023).

- Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America) ICJ Reports, 1986, pp. 14, 94 and 103; Malcom N. Shaw. International Law. Seventh Ad. 2104, p. 827.
- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 8 June 1977. (I Nolu Ek Protokol),
- Rome Statute of the International Criminal Court. Done at Rome on 17 July 1998, in force on 1 July 2002, United Nations, Treaty Series, vol. 2187, No. 38544.
- Sav, Özden (2020). Uluslararası İnsancıl Hukuk. (Ankara Turhan Yayınları).
- Sevencan, Seda. "2 Additional UNRWA Staff Members Killed, 16 in total since Gaza Conflict Onset", <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/2-additional-unrwa-staff-members-killed-16-in-total-since-gaza-conflict-onset/3027400> (20.10.2023)
- Shaw Malcom N. (2014). International Law. (Seventh Ad).
- Sossoli, Marco. International Humanitarian Law: Rules, Controversies, and Solutions to Problems Arising in Warfare. (London; Edward Elgar Publishing Ltd. 2019)
- "Statement of ICC Prosecutor Karim A. A. Khan KC from Cairo on the situation in the State of Palestine and Israel" <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-khan-kc-cairo-situation-state-palestine-and-israel> (30.10.2023).
- "Şifa Hastanesi'nin çatısı bombalandı" <https://www.trthaber.com/videoalar/sifa-hastanesinin-catisi-bombalandi-70016.html> (06.11.2023)
- UN expert warns of new instance of mass ethnic cleansing of Palestinians, calls for immediate ceasefire" <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/10/un-expert-warns-new-instance-mass-ethnic-cleansing-palestinians-calls#:~:text=Francesca%20Albanese%20is%20the%20Special,1967%2C%20since%201%20May%202022.> (14.10.2023)
- UN Security Council Res. 808", 22 February 1994. Adopted on the former Yugoslavia, UN Security Council, Statement of President, UN. Doc. S/PRST/1994/14, 6 April 1993. Adopted on the former Yugoslavia; Case Concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia Herzegovina v. Serbia and Montenegro) Merits, Judgement, 26 February 2007, par. 190. "The Practical Guide to Humanitarian Law" <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/ethnic-cleansing/> (10.11.2023)
- "70 Palestinians killed, 200 injured as Israel strikes convoy of displaced people in Gaza: Interior Ministry". [tps://www.aa.com.tr/en/middle-east/70-palestinians-killed-200-injured-as-israel-strikes-convoy-of-displaced-people-in-gaza-interior-ministry/3019172](https://www.aa.com.tr/en/middle-east/70-palestinians-killed-200-injured-as-israel-strikes-convoy-of-displaced-people-in-gaza-interior-ministry/3019172) (13.10.2023)